

Lukáš, evangelista

narozen: před Kristovým narozením v Antiochii, Sýrie

zemřel: v 1. století v Boiocii, Řecko

patron Bologně, Padovy a Reutlingenu: lékařů, malířů, notářů, chirurgů, umělců, zlatníků, sochařů, knihařů, řezníků, vyšivačů, malířů skla; dobytka; počasí; křesťanského umění

Lukáš je patronem lékařů a řezníků, malířů a knihařů, notářů a sochařů. Je autorem třetího evangelia a Skutků apoštolských. Patří k oblíbeným postavám světců, a zrovna v poslední době je křestní jméno Lukáš opět oblíbeno. Co ví málokdo: i v Evropě je místo, kde je evangelista uctíván, a to v kostele sv. Justiny v Padově. V alabastrovém sarkofágu tam jsou uchovávány Lukášovy ostatky.

Lukáš byl povoláním lékař a působil v polovině 1. století ve své vlasti Antiochii v dnešní Sýrii. Byl od narození pohanem; jak se dostal ke křesťanství, není autenticky podáno. Okolo r. 50/51 se Lukáš připojil v Troadě k apoštolu Pavlovi, kterému byl pak asi po 17 let věrným průvodcem. Lukáš prodléval s Pavlem, kterého velmi ctil, ve Filipech, Jeruzalémě a Římě. Když byl Pavel v roce 67 v Římě sťat, působil prý Lukáš v Acháji na řeckém Peloponesu a tam napsal své Evangelium a Skutky apoštolské. Podle podání zemřel Lukáš ve věku 84 let pokojnou smrtí. Jeho ostatky byly pochovány ve 4. století v nově zbudovaném apoštolském kostele v Konstantinopoli. Ostatky se pak dostaly do Padovy, kde byl vytvořen neobyčejný sarkofág.

Úcta a tradice: už od časného středověku jsou kolem Lukášovy osoby četné lidové tradice. Mezi jiným dávali v dřívějších dobách dobytku polykat lístky s požehnáním které byly posvěcovány o svátku sv. Lukáše, aby se zvířata chránila před morem a neštěstím. U sedláků je Lukášův den také dnem předpovědi počasí; mezi jiným je to začátek sklizně řepy. Takzvané „Lukášovy lístky“ přikládali dříve i nevléčitelně nemocným, někdy i ženám při těžkém porodu. Všude na světě jsou „Lukášovy cechy“, sdružení křesťanských lékařů, kteří se zabývají etickými otázkami na poli medicíny. V Římě znali Lukášovu památku už v 9. století a náležitě ji slavili.

Znázorňování: Lukáš je znázorňován většinou s býkem, symbolem tohoto evangelisty. Často ho lze také vidět, jak maluje obraz P. Marie, což se vztahuje na jeho zvláštní lásku k Matce Boží Marii a na jeho podrobné líčení, například ve dvou kapitolách jeho evangelia. Podle legendy byl prý Lukáš prvním malířem obrazu Madony. Raně křesťanská mozaika ze 4. stolí s obrazem evangelisty existuje v bazilice sv. Vitala v Raveně.

Bože, tys povolal svatého Lukáše, aby svým kázáním i tím, co napsal, hlásal nezměrné bohatství tvé milosrdné lásky; prosíme tě, dej, aby ti, kdo přijali víru, vytvářeli jednotu srdce i ducha, a aby všichni lidé uviděli tvou spásu. Skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků.